

Suomen
urheilun
eettinen
keskus
SUEK ry

HÄIRINTÄ SUOMALAISESSA KILPAURHEILUSSA

Yleisurheilun osaraportti

Tämä osaraportti on tuotettu osana Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry:n Häirintä kilpaurheilussa -tutkimushanketta vuonna 2020. Suomen Urheiluliitto on osallistunut tutkimushankkeeseen, jonka vuoksi liitolle on koottu tämä lajikohtainen raportti kehittämistyön tueksi. Vastavat lajikohtaiset raportit on koostettu tutkimuksen aineistosta kaikille yli 100 vastauksen lajeille. Lajiraportit eivät ole keskenään vertailukelpoisia, sillä vastaajien ikä- ja sukupuolijakaumat vaihtelivat lajeittain merkittävästi. Vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että kilpaurheilijan määrätelmä ei ole lajien kesken yhdenmukainen.

Taustatietojen kuvaus

Yleisurheilun osalta vastauksia häirintäselvitykseen tuli yhteensä **375**. Kysely lähetettiin liiton antamien tietojen mukaan 3000 urheilijalle, **vastausprosentiksi muodostui 13**. Vastausprosentti oli melko matala. Muihin lajeihin suhteutettuna lajin vastausprosentti oli tässä tutkimuksessa keskitasoa. Sukupuolittain vastauksia tuli eniten naisilta (248). Kilpailutason osalta suurin osa vastaajista oli kansallisen tason urheilijoita (184). Vastaajien ikäjakauma painottui selkeästi nuoriin, enemmistö vastaajista oli 16–22-vuotiaita. **Tarkemmat tilastot osaraportin tuloksista löytyvät liitteestä 1.**

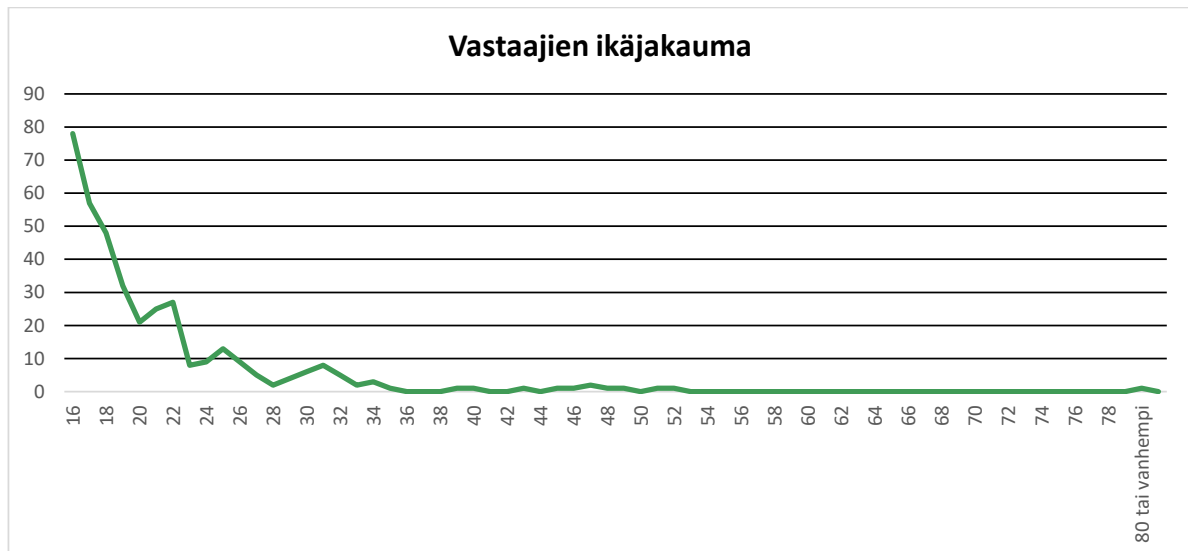
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
3000	375	13

Sukupuolittain vastaukset jakautuivat seuraavasti:

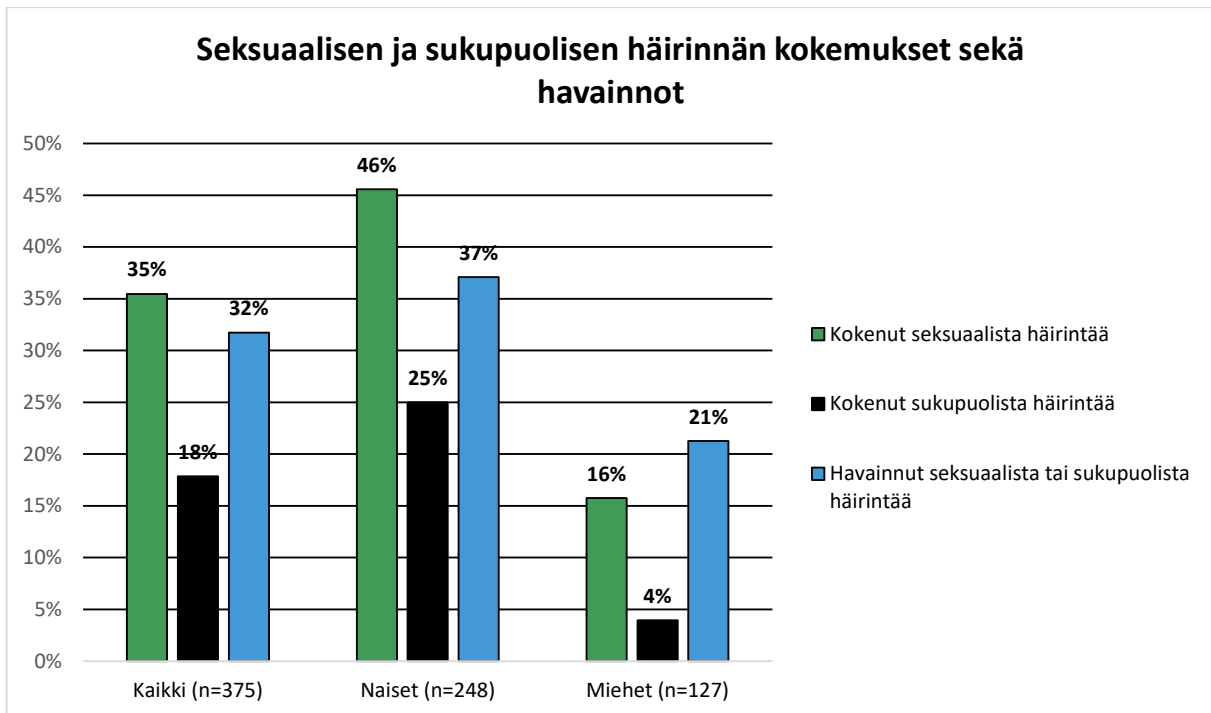
Nainen	248
Mies	127

Kilpailutason mukaan vastaajat jakautuivat seuraavasti:

Kansallinen taso (esim. valtakunnalliset sarjat joukkuelajeissa, kansalliset kilpailut)	184
Alueellinen/piirikunnallinen taso (esim. aluemestaruuskilpailut, alueelliset sarjat joukkuelajeissa)	59
Nuorten maajoukkue taso	53
Nuorten kansainvälinen taso (Nuorten Olympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	38
Aikuisten maajoukkue taso	18
Aikuisten kansainvälinen taso (Olympia-, Paralympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	12
En halua tai en osaa vastata	11
En ole osallistunut kilpailutoimintaan viimeisen 5 vuoden aikana	0

Keskeiset tulokset

Yleisurheilun vastaajista 35 prosenttia oli kokenut viimeisen viiden aikana urheilutoiminnassa seksuaalista häirintää. Naisista seksuaalista häirintää oli kokenut 46 ja miehistä 16 prosenttia. **Naisten seksuaalisen häirinnän kokemukset olivat yleisurheilussa selvästi yleisempiä kuin koko tutkimuksen aineistossa.** Koko aineistossa seksuaalista häirintää oli kokenut noin neljäsosa vastaajista (26 prosenttia) ja naisvastaajista liki kolmasosa (32 prosenttia). Miehistä kokonaisaineistossa seksuaalista häirintää oli kokenut 19 prosenttia.

Seksuaalisen häirinnän muodoista eniten yleisurheilussa oli koettu yleisempää häiritsevää puhetta (98 vastausta) sekä sanallista seksuaalista häirintää (51 vastausta). Seksuaalista häirintää somessa, netissä tai puhelimesta oli kokenut 45 vastaajaa. Sanatonta seksuaalista häirintää oli kokenut 31 urheilijaa. Vakavampien muotojen osalta kuusi henkilöä ilmoitti, että heitä oli painostettu tai pyydetty seksuaaliseen kanssakäymiseen ja 18 kertoi kokeneensa fyysisistä seksuaalista häirintää.

Sukupuolista häirintää oli kokenut naisista 25 prosenttia. **Lukema on lähes sama kuin koko aineistossa,** jossa sukupuolista häirintää oli kokenut 23 prosenttia naisista. Sukupuolisen häirinnän muodoista eniten oli koettu ominaisuuksien vähättelyä tai kyseenalaistamista sukupuolen perusteella (54 vastausta), syrjintää tai sukupuolen perusteella heikompaan asemaan asettamista (22 vastausta) sekä sukupuolen tai sen ilmaisun halventamista (17 vastausta).

Seksuaaliseen häirintään olivat syyllystyneet eniten toiset urheilijat (27 prosenttia kaikista syyllystyneistä), yleisö, fanit tai someseuraajat (26 prosenttia) ja valmentajat (24 prosenttia). Sukupuolista häirintää oli koettu eniten valmentajilta (32 prosenttia) ja toisilta urheilijoilta (20 prosenttia). Seksuaaliseen ja sukupuoliseen häirintään syyllystyneet olivat pääasiassa miehiä.

Vastaajista 56 prosenttia kertoi, ettei osannut sanoa onko oma lajiliitto puuttunut urheilussa tapahtuvaan häirintään tai tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa.

Tulosten syventäminen

Tuloksia tarkastellessa ja tulkitessa tulee huomioida monta seikkaa. Tässä tutkimuksessa mukana olleita lajeja ei voida suoraan vertailla, sillä vastaajat painottuivat eri lajeissa eri tavoin. Eroja syntyi etenkin sukupuolijakaumien kohdalla. Esimerkiksi niissä lajeissa, joissa häirinnän kokonaistaso nousi korkeaksi, saattoi vastaajissa olla selkeästi enemmän nuoria naisia kuin lajeissa, joissa häirinnän yleisyys jäi matalammaksi. **Lajien väliseen vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että lajit saivat itse määritellä ne henkilöt, jotka luetaan kilpaurheilijoiksi.** Tämä on voinut johtaa eri lajeissa erilaisiin tulkintoihin. Myöskään tämän vuoksi lajien suora vertailu ei ole mielekäästä.

Yleisurheilun vastaajiin painottui paljon nuoria naisia. Tämä on yksi selittäjä sille, minkä vuoksi häirintäkokemukset olivat lajissa kokonaisuudessaan yleisiä. Nuoret naiset kokevat yleisesti paljon häirintää myös muualla yhteiskunnassa.

Vaikka tutkimuksessa tehdyn analyysin perusteella yleisurheilussa häirintä ei ole yleisempää kuin muissa lajeissa, oli vastaajien joukossa merkittävä määrä häirintäkokemuksia. Seksuaalisesta häiritsevää puhetta ja sanallista seksuaalista häirintää oli kokenut suuri osa vastaajista. Myös häirinnän fyysisiä muotoja esiintyi. Eniten häirintää oli koettu toisilta urheilijoilta ja yleisöltä, faneilta tai someseuraajilta sekä valmentajilta. On mahdollista, että lajiin on saattanut pesiytyä esimerkiksi puhetapoja tai -tyylejä, jotka altistavat etenkin naisia häirinnälle.

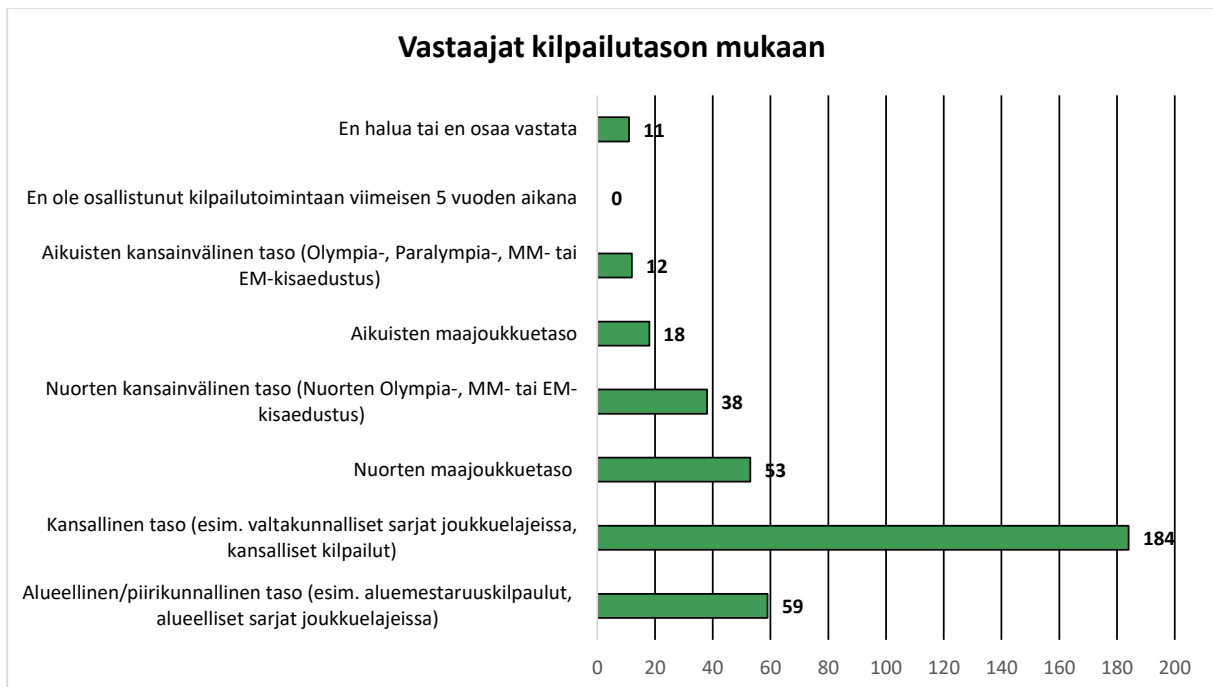
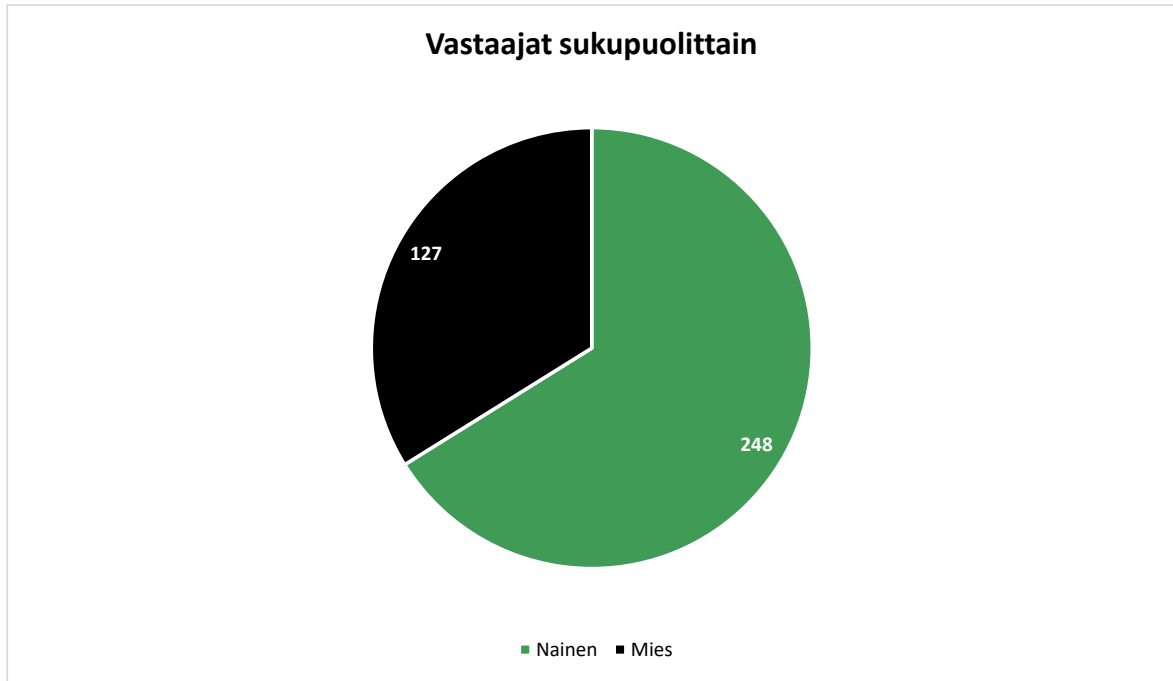
Urheilun ulkopuolisissa tutkimuksissa on käsitelty häirinnälle altistavia riskitekijöitä muun muassa työyhteisöissä. Näissä tutkimuksissa häirinnälle suotuisaa toimintaympäristöä ovat edistäneet esimerkiksi seksistinen ja epäasiallinen ilmapiiri, tietouden puute sekä yhteisössä vallitsevat hierarkiat ja stereotypiat.

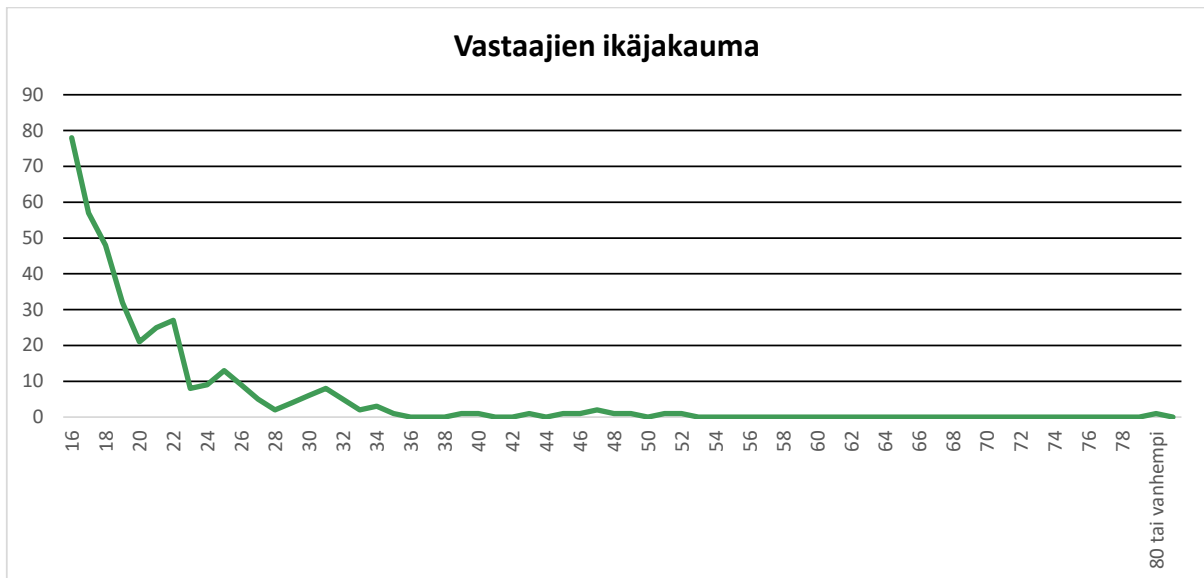
Tulosten yleistettävyys

Tulosten yleistettävyttä arvioidessa tulee huomioida, miten tutkimukseen vastanneet urheilijat edustavat koko lajin urheilijoita, eli lajin kokonaisjoukkoa. Tähän vaikuttaa muun muassa vastausprosentin suuruus sekä se, miten vastaajien sukupuoli- ja ikäjakauma edustaa kokonaisjoukkoa. **Tutkimusryhmä ei saanut haltuunsa yleisurheilun kokonaisjoukon ikä- tai sukupuolijakaumia. Tämän vuoksi tulosten yleistettävyttä ei voitu arvioida.**

Liite 1 : Osaraportin tilastot tuloksista

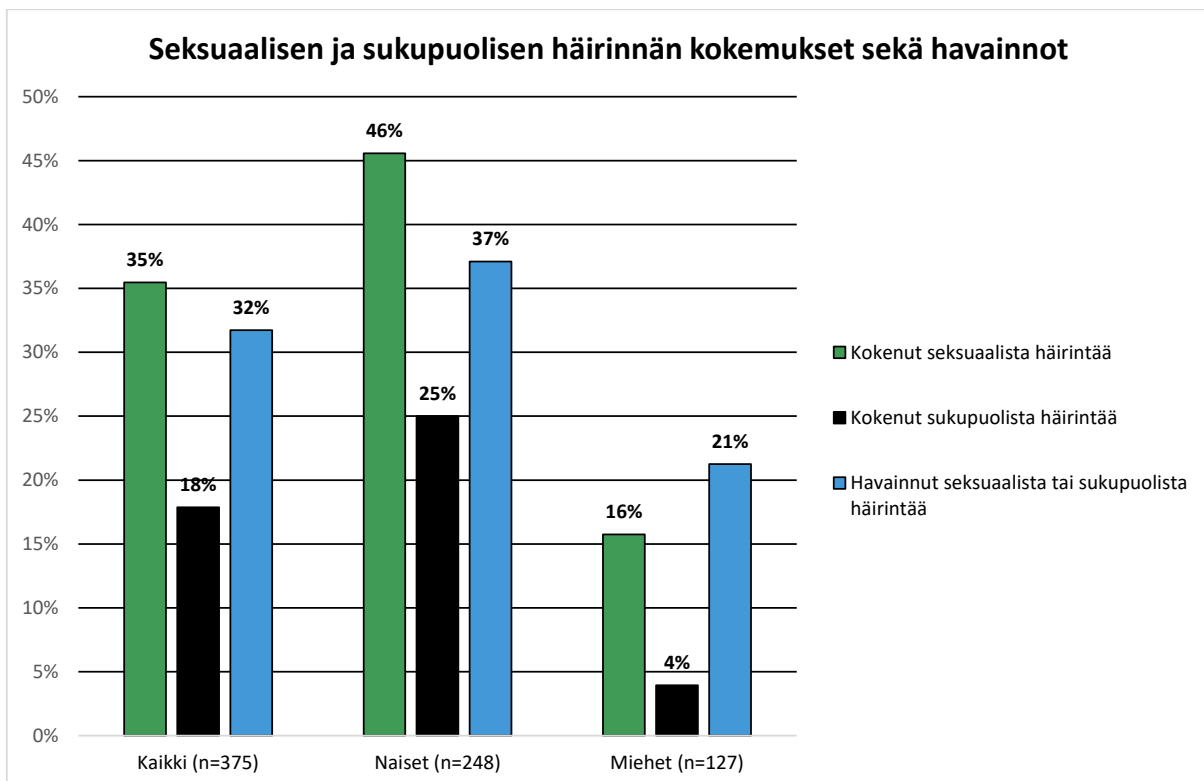
Taustatiedot

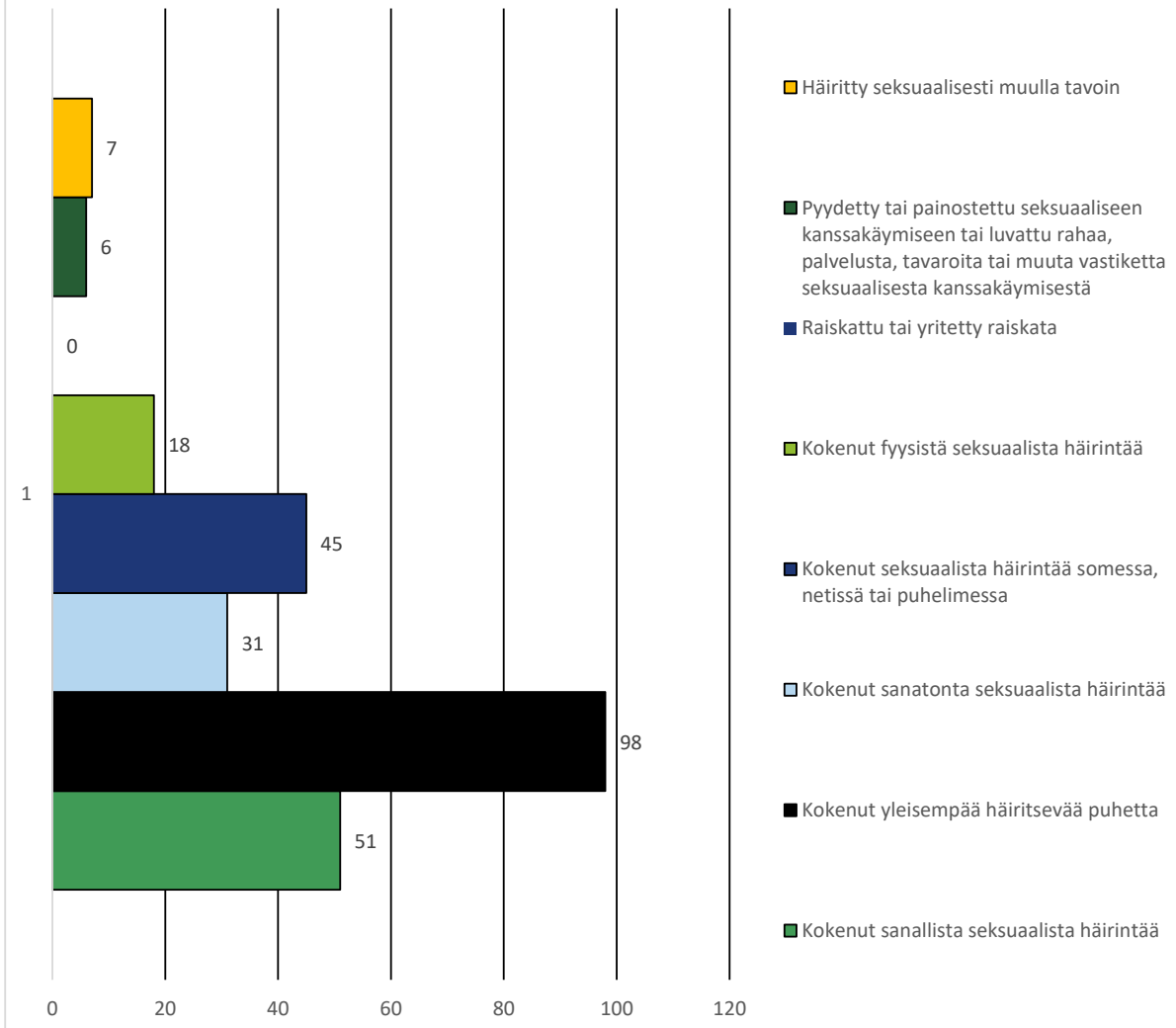

Tulokset

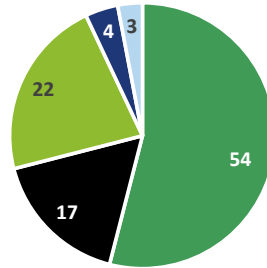
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
3000	375	13

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut seksuaalisen häirinnän muodot

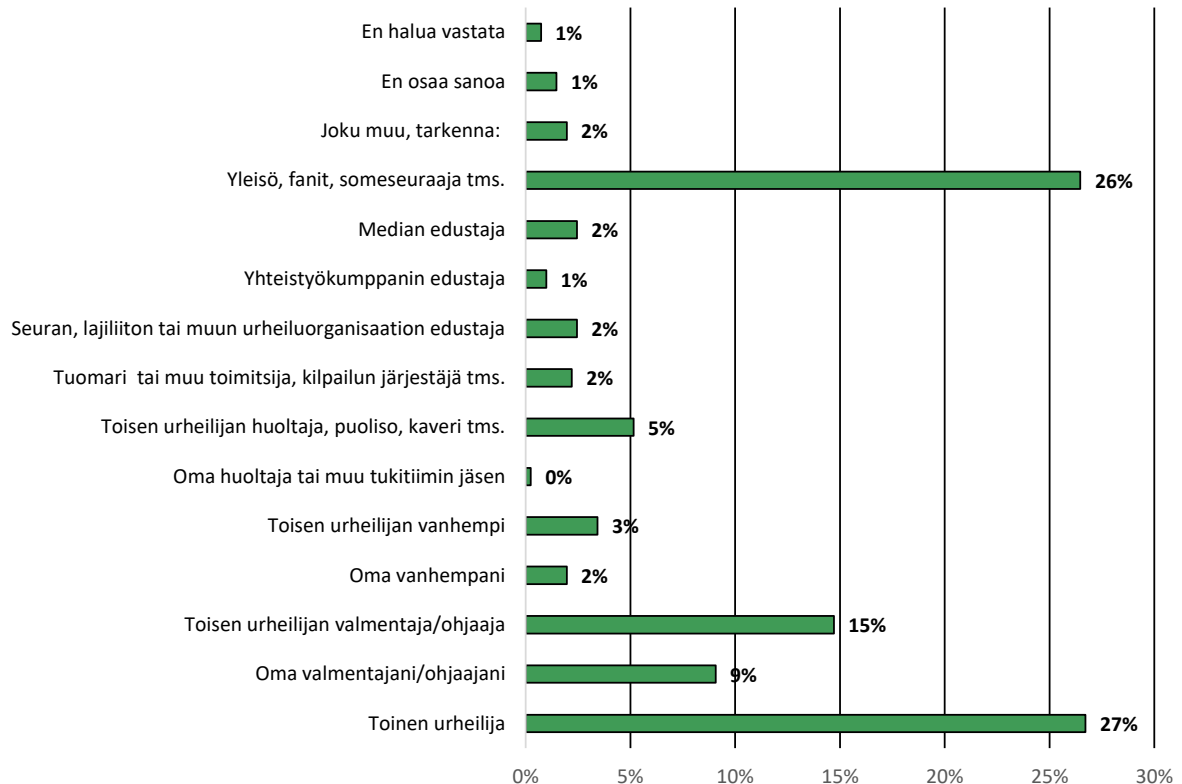

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut sukupuolisen häirinnän muodot

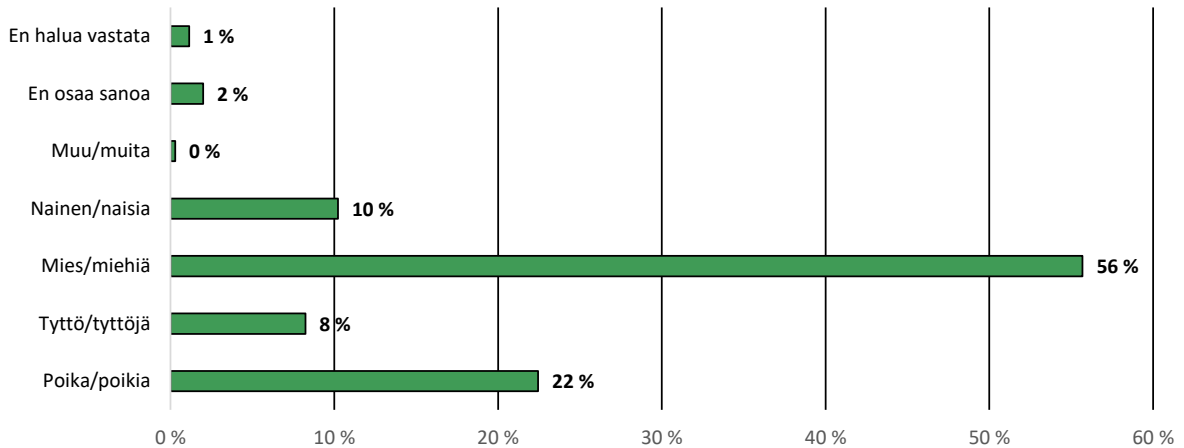

- Ominaisuuksia väheksytty tai kyseenalaistettu sukupuolen perusteella
- Sukupuolta tai tapaa ilmaista sitä halvennettu sanoin, elein tai teoin
- Syrjitty tai asetettu muita huonompaan asemaan sukupuolesi vuoksi
- Haukuttu tai kiusattu sukupuolen perusteella
- Häiritty jollain muulla tavoin sukupuolen perusteella

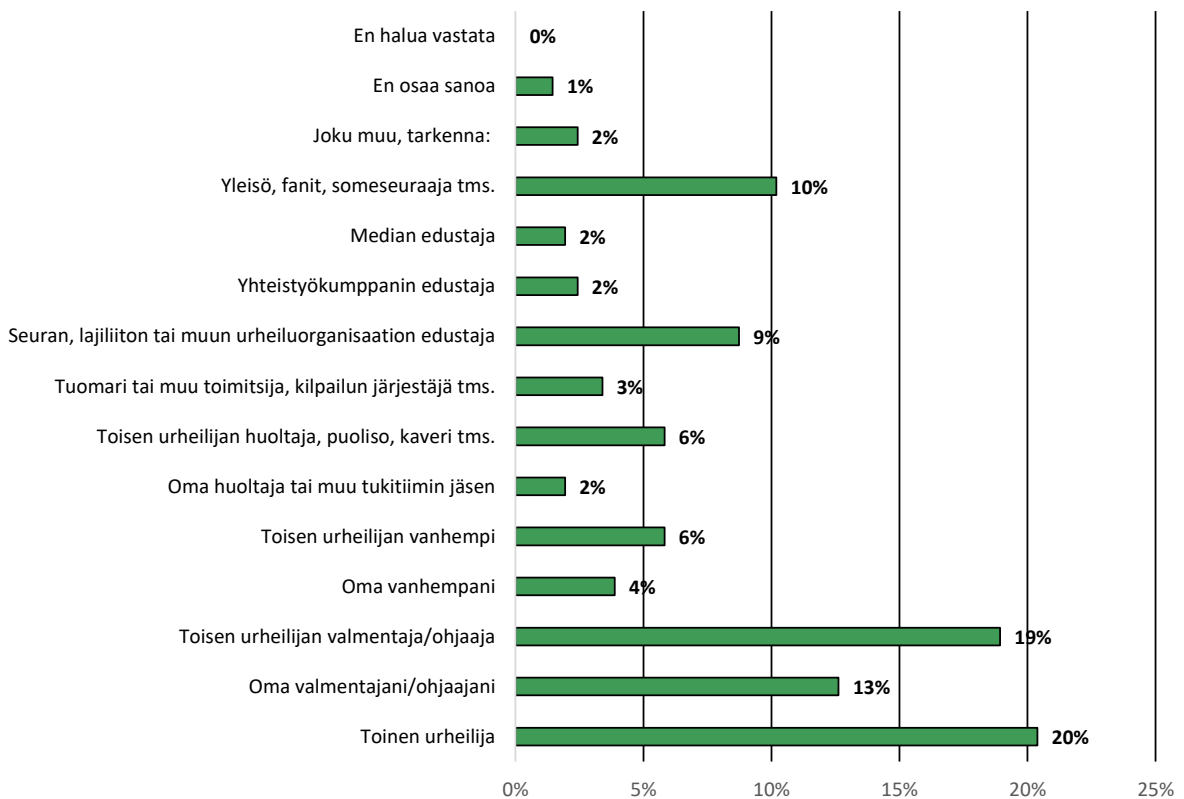
Seksuaaliseen häirintään syyllistyneet (%)

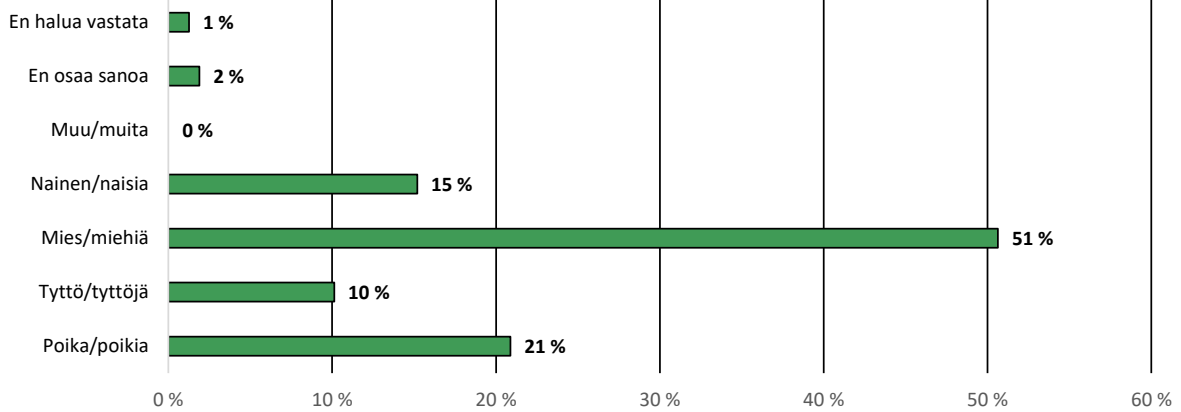
Seksuaaliseen häirintään syylistyneiden sukupuoli (%)

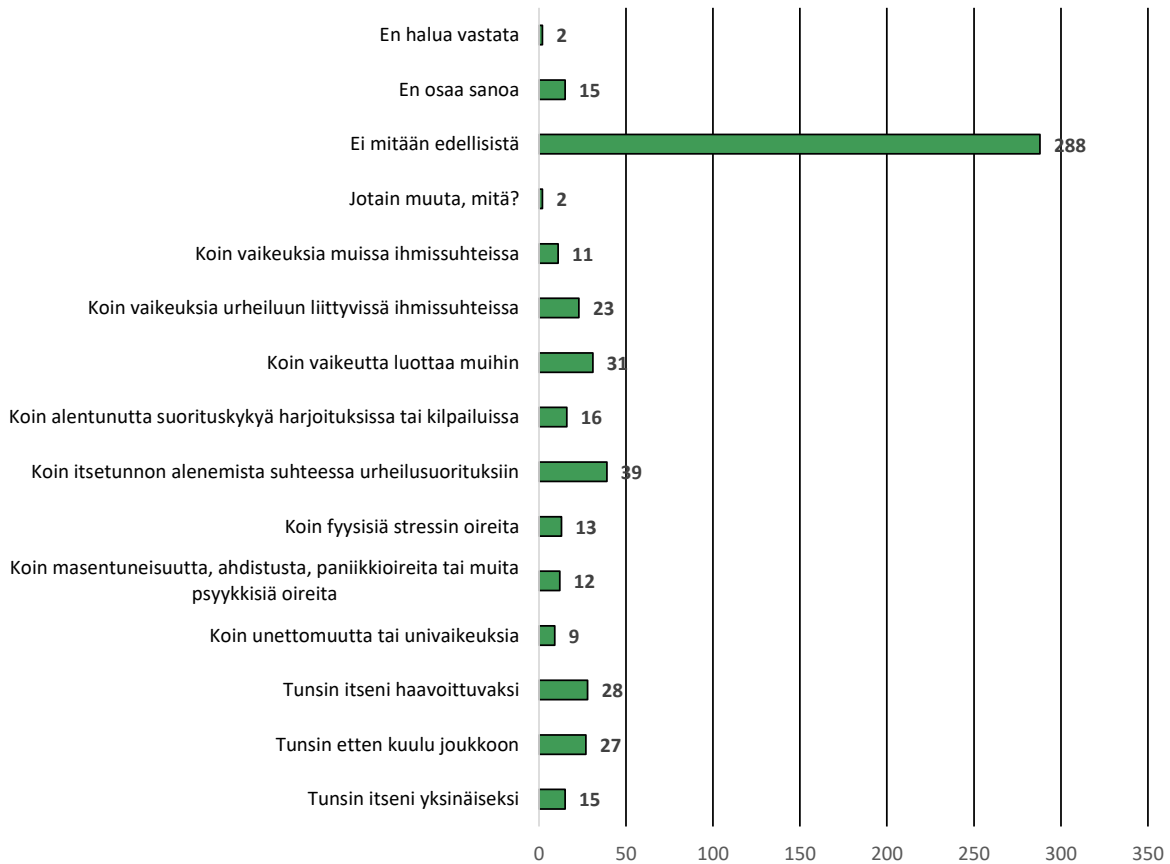
Sukupuoliseen häirintään syylistyneet (%)

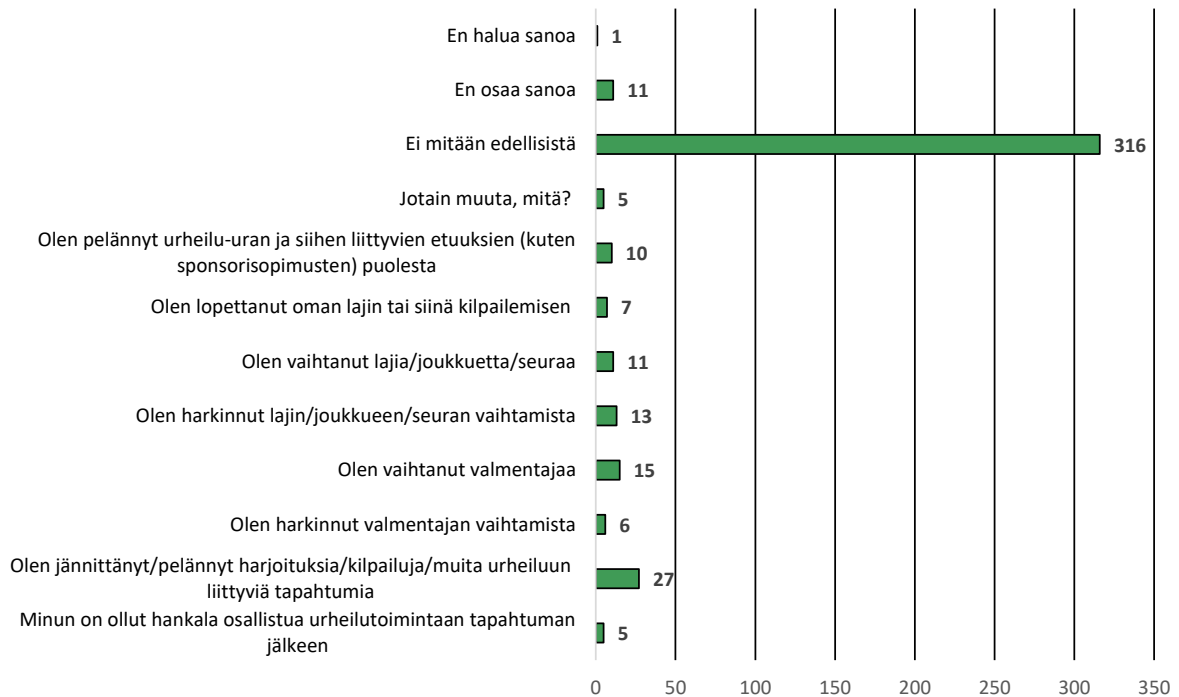
Sukupuoliseen häirintään syyllistyneiden sukupuoli (%)

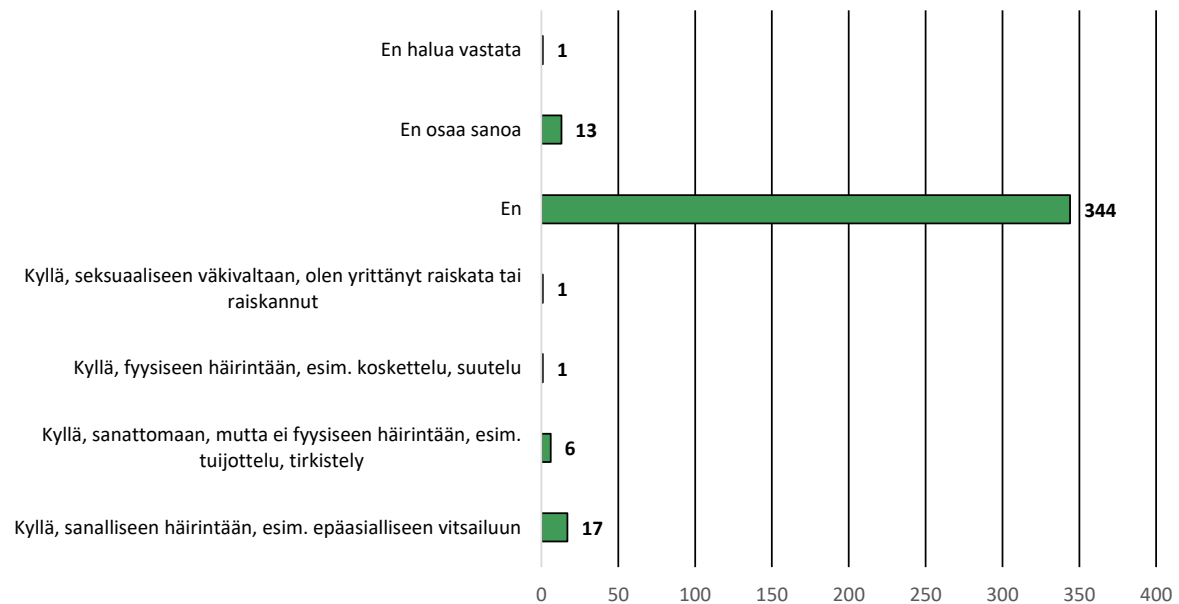
Kokemukset häirinnän psykologisista seurauksista

Kokemukset häirinnän seurauksista urheilutoimintaan liittyen

Oletko koskaan itse syyllistynyt urheilutoiminnassa seksuaaliseen tai sukupuoleen perustuvaan häirintään?

Onko oma lajiliittosi puuttunut häirintään urheilussa/ tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa? (%)

